

११४१६३

REGISTERED No. B. 3434

जाहिरातीचे दर.

हातील पत्र्यावर चौकशी करावी.

व्यवस्थापक, अर्थ, 'दुर्गाधिवास' पुणे ४.

अर्थ

वर्गणीचे दर.

वार्षिक वर्गणी

रु. ४

(टपाल झेरॉल माफ)

किरकोळ अंकास

दोन आणे.

'अर्थ एव प्रदानः' इति कौटिल्यः अर्थमूलौ धर्मकामाविति ।

—कौटिल्य अर्थशास्त्र

संपादक—प्रो. वा. गो. काळे

वर्ष ९

पुणे, बुधवार, तारीख ३१ मार्च १९४३

अंक १३

महायुद्ध दारुशी आले

परदेशी औषधे

दुर्मिळ व महाग झाली

पण

भिण्याचे कारण नाही !!!

— कारण —

आयुर्वेद रसशाळा पुणे लि०

या देशी औषधाच्या प्रसिद्ध कारखान्याने तयार केलेली

- रक्तवर्धक, ● उपनाह,
- बालजीवन, ● कॅल्सीप्राल

रत्नादि पेटेंट, स्टॅटर्ड व लोकप्रिय औषधे सात्री पटल्यामुळे

★ डॉक्टर्सहि वापरून लागले आहेत. ★

औषधे मागवा.

आयुर्वेद रसशाळा पुणे लि०

मुख्य दुकान गणपति चौक, लक्ष्मी रोड, पुणे १.

(Estd. in 1935)

The Co-operators' Book Depot

9, BAKEHOUSE LANE,
FORT, BOMBAY.

Books on :—

Economics and Sociology ; Co-operation and Rural Development ; Banking and Finance ; Accountancy and Auditing ; Commerce and Industries etc.

Books on all other subjects are also readily supplied.

Agents for the Publications of :

1. The Govt. of India, 2 Govt. of Bombay,
- 3 Reserve Bank of India and 4 Times of India.

N. V. WADNERKAR

Gold & Silver Smith, Jeweller & Engraver.

Electro-plater & Manufacturer of Sporting Trophies, Medals, Cups etc.

- - Raviwar Peth, Saraff Bazar, - -

POONA CITY.

महायुद्धाची जाणीव ! कपड्यांच्या सर्वांत काटकसर करा. एक वेळ येऊन स्वतःची सात्री करा व पैशाचा मोवदला घ्या.

गिरगांव

मुंबई नं. ४

महिद्रकर ब्रदर्स

तयार कपड्याचे व्यापारी

बुधवार

चौक,

पुणे

युद्धजन्य परिस्थितीत सुद्धां वेस्टर्न इंडियानें

सन १९४२ मध्ये पाऊण कोटीच्यावर विम्याचें कम पूर्ण केळें अपुन गेल्या वर्षापेक्षा नवोन कामांत सात लाखांची वाढ आहे. सेवा आणि सवलती यांच्या बळावर मिळविलेल्या लोकप्रियतेचें हें दृश्य फक्त आहे. आणहि ह्या कंपनीचे एक विमदार होऊन तिजकडून मिळणाऱ्या लाभाचे आणि संरक्षणाचे वाटेकरी व्हा. अधिक माहितीसाठी पत्रव्यवहार करा.

वेस्टर्न इंडिया लाइफ इन्शुरन्स कंपनी लिमिटेड सातारा.

पुणे शाखा-१७९ बुधवार, लक्ष्मी रोड, पुणे १.

विविध माहिती

बंगणासाठी वनस्पतिजन्य तेले

अमेरिकेंतून सनिज तेले येणें कठीण झालें असल्याकारणानें एरंडी, तीळ, इत्यादि वनस्पतींचीं तेले बंगण म्हणून कशीं वापरतां येतील ह्यासंबंधी विचार चालू आहे. ट्रॅन्सपोटे अडव्हायसरी कोन्सिडची सभा मुंबई येथें नुकतीच झाली. तिनें ह्या प्रश्नाचा आढावा घेतला. सध्यां ८ हजार टन एरंडेल व १३ हजार टन तिळेल रेल्वेज बंगणासाठी दरसाळ वापरतात व ६ हजार टनांचा सप सासर कारखाने व इतर गिरण्या ह्यांत होतो. जेथें जेथें सनिज तेल वापरण्यांत येतें तेथें तेथें वनस्पतिजन्य तेल उपयोगांत आणल्यास प्रतिवर्षी ४६ हजार टन इतकें तेल संपुं शकेल. वेगवेगळ्या प्रकारच्या यंत्रांत निरनिराळें तेल विशेष उपयोगी पडतें. मार्गास बंगण म्हणून सोबरोलहि वापरण्यांत येत आहे. वेगवेगळ्या तेलांचें मिश्रण करून प्रयोग करण्यांत आले आहेत. सनिज व वनस्पतिजन्य तेलांचीं मिश्रणें तयार करून तीं विकण्याची शक्यता कितपत आहे, ह्याचा विचार पेट्रोल कंपनी करीत आहेत.

सुजे लोक

ऑस्ट्रेलियन फौजांस न्युगिनीच्या एका भागांत सुजे लोक आढळले आहेत. त्यांची उंची तीन फुटांपेक्षा अधिक नसते. ते आपले देह वस्त्रांनीं आच्छादितात.

मजदार जाहिरात

हॉलिवुड येथील एका हॉटेलांत पुढीलप्रमाणें जाहिरात आहे:-
“ येथें लागेल तितकी कॉफी मिळेल. पहिल्या पेल्यास ५ सेंट, दुसऱ्यास १०० डॉलर (३५० रुपये).”

पेट्रोल रेशनिंग

पेट्रोलच्या रेशनिंगमध्ये येत्या तिमाहींत कांहींहि फरक होणार नाही. सध्यां मिळतें तेवढेंच पेट्रोल मिळेल.

चीनमधील सास हक्क सोडले

पेकिंग (चीन) मधील आपले सास हक्क फ्रान्स, इटली व स्पेन ह्यांनी सोडून दिले असल्याची माहिती जर्नल रेडिओनें दिली आहे.

हिंदी मुद्रमुमाचें पाक

	उत्पादन (टन)	लागवड (एकर)
१९४१-४२	२५,८६,०००	७०,७०,०००
१९४२-४३	२७,१४,०००	७४,३१,०००
वाढ	४%	५%

गॅस फुटला प्रोत्साहन

मोटार वाहतुकीसाठी गॅस फुटल्या उपयोगास प्रोत्साहन याचें असल्यास, सरकारनें मोटारीच्या रबरी धावांचा पुरवठा उपलब्ध करावा; कारण सध्याच्या रेशनिंगच्या काळांत मोटार वहातूक अतिशय अवघड झाली आहे, असें मोटार मॅन्युफॅक्चरर्स अँड इंपोर्टर्स असोसिएशन लि. चे अध्यक्ष संस्थेच्या वार्षिक सभेत आपल्या भाषणांत म्हणाले.

डॉ. जी. डेसा

डॉ. जी. डेसा हा इटालियन युद्धकैदी आतां जयपूर संस्थानाचा भूगर्भशास्त्रज्ञ म्हणून काम करीत आहे. अँविसिनियांत काम करीत असतांना डॉ. डेसा हे संयुक्त राष्ट्रांच्या हातांत सापडले व त्यांना युद्धकैदी म्हणून हिंदुस्थानांत आणण्यांत आले.

हिंदी मिरण्यांत हिंदी कपाशीचा उठाव

	(गाठी)
जानेवारी, १९४२	३,६४,४७७
जानेवारी, १९४३	३,७२,१३७
सप्टेंबर १९४१ ते	
जानेवारी, १९४२	१७,४०,७९७
सप्टेंबर १९४२ ते	
जानेवारी, १९४३	१६,७२,५८०

सासरेची हिंदुस्थानांत आयात

	(टन)
१९३९-४०	२,५१,७०७
१९४०-४१	१८,७७८
१९४१-४२	४८,६३७
१९४१-४२ (सप्टेंबर अखेर ६ महिने)	२२,३७७
१९४२-४३ (" " ")	५६०

हिंदी उसाच्या पिकाचा अंदाज

एकूण लागवड १९४२-४३	३५,९०,०००	एकर
गेल्या वर्षीची लागवड	३५,१५,०००	एकर
वाढ	२%	
गुळाचें अपेक्षित उत्पादन	५६,९२,०००	टन
गेल्या वर्षीचें उत्पादन	४३,७२,०००	टन
वाढ	३०%	

उसाच्या एकूण लागवडीपैकी ५३% लागवड (१८ लक्ष, ७९ हजार एकर) संयुक्त प्रांतांत आहे. त्यानंतर पंजाब (११.६%), बिहार (१०.५%), बंगाल (७.८%), व मुंबई (३.२%) असा अनुक्रम येतो.

अनुक्रमणिका

पृष्ठ	पृष्ठ
१ विविध माहिती ... ९८	फिल्मची काटकसर—
२ सहकारी खरेदी-विक्री ९९	—कापूस व्यापारी,
३ मध्यवर्ती करांची चर्चा १००	गिरणावाले व शेतकरी
४ खरे सहकारी पुढारी हवेत १००	८ प्रांतिक सहकारी ...
५ धामसेवकांचा शिक्षणवर्ग १००	इन्स्टिट्यूट ... १०२
६ गिलिगन कॅटल ब्रीडिंग	९ कर्जाचा बोजा हलका
कार्य ... १००	करण्याची योजना १०३
७ स्फुट-विचार ... १०१	१० महाबळेश्वर मार्केटिंग ...
बौलशेव्हिकांचा बागुल-	सोसायटी ... १०३
बोवा-युद्धपरिस्थिती आणि	११ "अधिक धान्य पिकवा"
सहकारी स्टोअर्स-सहकारी	मोहाम ... १०३
संस्थांचा नोकरवर्ग-कच्चा	

अर्थ

बुधवार, ता. ३१ मार्च, १९४३

सहकारी खरेदी-विक्री

कामकरी व पांढरपेशा लोकांनी त्यांस आवश्यक असलेल्या नित्याच्या उपयोगाच्या जिनसा विकत घेणे, शेतकरी व कारागीर ह्यांनी स्वतः तयार केलेला माल विकणे आणि स्वतःच्या जरूरीचे पदार्थ खरेदी करणे ह्यांचे संघटन स्वतंत्र रीतीने सहकारी तत्वावर व पद्धतीने करण्यांत येते. इंग्लंडसारख्या पाश्चात्य देशांत सहकारी माल खरेदीचे प्रमाण कामकरी वर्गांत फार मोठे व वाढते आहे. डेन्मार्कसारख्या देशांत शेतीच्या मालाची विक्री व शेतीस लागणाऱ्या साधनांची खरेदी सहकारी षटनेस अनुसरून चालते. सहकारांत असलेल्या संघशक्तीच्या योगाने उत्पादन, खरेदी व विक्री ह्यांच्या व्यवहारांत कार्यक्षमता उत्पन्न होते व सर्वांत बचत होऊन ते किफायतशीर ठरतात. शहरांतील सहकारी दुकानांत विकला जाणारा माल जर तो उत्पन्न करणाऱ्या संस्थांकडून घेतला जाईल तर खरेदी-विक्रीची सहकारी साखळी पूर्ण होईल. परंतु शेतकरी व सहकारी संस्था आपला माल उघड्या बाजारांत विकत घेण्यांत आणि सहकारी सहकारी दुकाने विक्रावयाचा माल फार थोड्या प्रमाणांत त्यांचेकडून खरेदी करण्यांत, पाश्चात्य देशांतही ह्या दोहोंचा दुवा जुळलेला नाही.

हिंदुस्थानांत सहकारी खरेदी-विक्रीच्या प्रयत्नास अलीकडेच महत्त्व प्राप्त झाले असून त्यांचे क्षेत्र अजून अत्यंत मर्यादित आहे. फारच थोड्या मोठ्या कारखान्यांत कामधंद्याच्या उपयोगासाठी मालविक्रीचे स्टोअर्स काढण्यांत आले असून त्यांस कारखानदारांचे प्रोत्साहन व सहाय मिळत आहे. पगारदार व सरकारी व इतर नोकरांनी चालवलेल्या दुकानांस युद्धपरिस्थितीतली टंचाई आणि महागाई ह्यांचे योगाने उत्तेजन मिळाले आहे. परंतु ही नैमित्तिक गरज संपताच ह्यांपैकी किती संस्था शिथिल राहातील हे पहाणे आहे. मद्रास येथील ट्रिप्लिकेन सोसायटी ही मालाच्या विक्रीची जुनी व प्रसिद्ध संस्था आहे. तिने स्वतःस लागणारा माल घाऊक व्यापाऱ्यांकडून घेण्याचे ऐवजी शेतकऱ्यां-

कडून व त्यांच्या मालविक्री सोसायटींकडून घेण्याचे प्रयत्न केले आहेत. शेतीच्या मालाच्या विक्रीकरिता सोसायटीच्या बहुतेक प्रांतांत काढण्यांत आल्या आहेत आणि त्यांचा विस्तार केला जात आहे. मुंबई प्रांतांत कपाशीच्या विक्रीच्या संस्था चांगल्या रीतीने चालल्या आहेत. गूळ, मिरची, फळे वगैरे मालाच्या विक्रीची व्यवस्था ह्या रीतीने होत आहे. पंजाबमध्ये गहू, संयुक्त प्रांतांत तूप, बिहारमध्ये ऊंस ह्यांच्या विक्रीच्या सोसायटीच्या महत्त्वाच्या आहेत. मद्रास प्रांतांत गेल्या चारपाच वर्षांत असल्या संस्थांचा मोठा विस्तार झाला आहे आणि त्यांचे मार्फत तांदुळ, तूप, लोणी, गूळ, बटाटे, आंबे, अंढी इत्यादि जिनस विकले जात आहेत. १९४०-४१ साली ह्या सर्व संस्थांची मिळून एकूण विक्री पावणे दोन कोटी रुपयांची झाली. पण ह्या संस्थांची विक्री आणि सहकारी स्टोअर्सची खरेदी ह्यांची वर सुचविल्याप्रमाणे, सांगड बसलेली नसल्याने, सहकारी खरेदी व विक्री बहुतांशी सहकारी क्षेत्राच्या बाहेर होते. मद्रास प्रांतांत कित्येक जिल्ह्यांतून घाऊक खरेदी-विक्रीच्या सहकारी सोसायटीच्या निर्घाल्या आहेत आणि शहरांतील स्टोअर्सनी त्यांचेकडून माल घ्यावा अशी अपेक्षा आहे. पण ह्यांचे दरम्यान व्हावे तसे सहकार्य होत नाही, ह्यामुळे मध्यवर्ती संस्थांस आपल्या स्वतःच्या मर्यादेचे बाहेर जाऊन व्यवहार करणे प्राप्त होते.

मुंबईमध्ये मध्यवर्ती मालविक्रीची सोसायटीची स्थापना झाली असून तिचा उद्देश प्रांतातील सहकारी संस्थांच्या मालाची विक्री आणि त्यांचेसाठी मालाची खरेदी करणे हा आहे. तिचे कार्य यशस्वी होण्यास प्रांतांत मालविक्रीच्या संस्थांची संख्या वाढली पाहिजे आणि त्यांनी ह्या मध्यवर्ती सोसायटीच्या सवलतीचा फायदा घेणे जरूर आहे. मद्रासच्या प्रांतिक सोसायटीस परस्पर सहायाचा अभाव, अंतर्गत स्पर्धा इत्यादि अडचणी भासत आहेत. परस्परविरोध हितसंबंधांवा मेळ, सभासदांची निष्ठा, प्रामाणिकपणाचा कारभार, माहितगाराचे व्यवहार इत्यादि गोष्टींचे स्टोअर्स व खरेदी-विक्रीच्या संस्था ह्यांचेमध्ये विशेष अगत्य असते. त्यांच्या मार्गांत ह्याविषयीचे अडथळे येतात, त्यांची बारकाईने चौकशी होऊन ते दूर करण्याचा प्रयत्न कसोशीने व्हावयास हवा आहे. ह्या कामी सरकारने द्रव्यसहाय देऊन खरेदी-विक्रीच्या संस्था भक्कम पायावर उभ्या राहतील अशी व्यवस्था करणे जरूर आहे. असल्या संस्थांच्या कारभाराचे शिक्षण देण्याची तजवीज मुंबईची प्रांतिक इन्स्टिट्यूट करित आहे. एकंदरीने सहकारी संघटनांच्या खरेदीविक्रीच्या विभागाकडे अधिक आस्थेने व तत्परतेने पहाण्याची आवश्यकता आहे. प्रस्तुत बाबतीत अपयशाचे व निराशेचे अनुभव निरनिराळ्या प्रांतांत आले आहेत, त्यांपासून बोध घेतला जाऊन मुंबईत चिकाटीचा प्रयत्न होईल अशी आम्हांस आशा आहे.

मद्रास टेलिफोन कंपनी

वरील कंपनीची व्यवस्था १ एप्रिलपासून हिंदुस्थान सरकारने आपल्या स्वतःकडे घेतली आहे.

आगपेटीची किंमत

पन्नास ते साठ काढ्या असलेल्या आगपेटीची कमाळ किंमत प्रत्येकी ८ पे होती ती हिंदुस्थान सरकारने २० मार्चपासून ९ पे निश्चित केली आहे.

मध्यवर्ती करांची चर्चा

तंत्रासू व वनस्पतींचे तूप त्या दोन जिनसांवर कर बसवण्याचे हिंदुस्थान सरकारच्या अर्थमंत्र्यांनी ठरवले होते त्या प्रमाणे त्या करांची विजे असें उडीपुढे मंजूरीसाठी मांडण्यांत आली होती. देशी तंत्रासूवरील कर गरीब लोकांस जाचक होणार आहे ह्या अर्थाची टीका त्यावर झाली होती. परंतु तो तंत्रासू पिढवणाऱ्या शेतकऱ्यांवर पडणार नाही असे सर जेरेमी रेस्मन यांनी आश्वासन दिले आणि असेर बऱ्याच चर्चेनंतर त्यासंबंधांतील विज मंजूर झाले. वनस्पतीपासून तयार केलेल्या तुपावर दर हंड्रेडवेग्रेस ७ रुपये प्रमाणे पट्टी बसवून तीपासून सुमारे दीड कोटी रुपये उत्पन्न काढण्याचे फडणविसांनी ठरवले होते. एका काळी कृत्रिम तुपाविषयी जनतेच्या मनांत आढी होती ती अडीकडे दूर झाली असून हा पदार्थ वाढत्या प्रमाणांत गोरगरीब लोकांच्या उपयोगांत येत असल्याने त्या सायपदार्थावर कर बसवणे योग्य नाही असे लोकनियुक्त सभासदांचे म्हणणे होते. सर जेरेमी ह्यांचा युक्तिवाद असा होता की, वनस्पतिजन्य तेजाची आयात अडीकडे पूर्णपणे बंद झाली असून त्याचे हिंदुस्थानांतील उत्पन्न दर वर्षास एक लक्ष टनांपर्यंत गेले आहे आणि ते आणखी वाढण्यास पुष्कळ शक्य आहे. तथापि, ह्या पदार्थाची किंमत इतकी वर गेली आहे की, त्यावर बसवण्यांत येणारा कर पुष्कळ अंशी उत्पादकांच्या नफ्यांतून घ्यावा लागेल. ह्यासंबंधांत असा मुद्दा पुढे मांडण्यांत आला की कृत्रिम तूप बनवणारे कारखानादारांचा धंदा इतका संघटित झाला आहे की, स्वतःवर बसलेला कर ते यशस्वी रीतीने गिःहाइकांवर टकळू शकतील. ह्यावर फडणवीस थोडेसे विरबळले आणि दर हंड्रेडवेग्रेस ७ रुपयांचे ऐवजी ५ रुपये ह्या दराने कृत्रिम तुपावरील पट्टी आकारण्याची तयारी त्यांनी दर्शवली. तिच्या विळांत जरूर ती दुरुस्ती सुचवण्यांत आली आणि ती असेंळीने मान्य केली. ह्या रीतीने सभासदांच्या टिकेचा उपयोग होऊन सरकारी तिजोरीचे उत्पन्न ४० लक्ष रुपयांनी कमी झाले, पण लोकांवरील कराचा बोजा त्या रकमेने हलका झाला.

खरे सहकारी पुढारी हवेत

“आपण व्यवहारकुशल माणसांच्या हातांत धंदा देतो, बँकिंगची चांगली प्रत्यक्ष माहिती असणारांस बँकेचे व्यवस्थापक नेमतो, सैन्याचा ताबा कसलेल्या सेनापतीस देतो आणि परराष्ट्रांच्या राजकारणांत मुरलेल्या मुत्सद्यांस आपण दुसऱ्या देशांत आपले बकील म्हणून पाठवतो. त्याचप्रमाणे सहकारी संघटनांच्या कार्यावर अनुभवी, सन्यासुऱ्या हाडाच्या सहकारी कार्यकर्त्यांची योजना झाली पाहिजे. आपण असे केले तरच सहकारी चळवळ स्वतंत्र राहिल व इष्ट फलदायी होईल. अधिकारी वृत्तीने व हुकमी पद्धतीने ती चालल्यास—मग ह्या वृत्तीचा उगम मध्यवर्ती असो किंवा स्थानिक असो—सहकारी कार्याच्या स्फूर्तीचा झरा आटून जाईल आणि त्याच्यामधील सर्व स्वारस्य नष्ट होईल.”—चीनमधील औद्योगिक सहकारी संघटनाविषयांच्या अमेरिकन समितीच्या अध्यक्षाने निवेदन.

ग्रामसेवकांचा शिक्षणवर्ग

खेडेगांवांतून ग्रामसुधारणेचे काम करण्यासाठी रुरल असिस्टंट तयार करण्याच्या सरकारी योजनेस अनुसरून रुरल असिस्टंटच्या तिसऱ्या तुकडीच्या अभ्यासक्रमास १ मे १९४३ रोजी प्रारंभ होईल. घुठे, मांजरी, देविहोमूर, बोडी, भडोच व राजापूर येथील शिक्षण केंद्रांत अनुक्रमे ३०, ४३, ३२, ३०, ३५ व १० असे उमेदवार घेण्यांत येतील. अहमदनगर, सातारा, सोलापूर, पुणे व बेळगांव (मराठी) जिल्ह्यांतील उमेदवारांसाठी मांजरी हे केंद्र आहे. पूर्व व पश्चिम स्वानदेश आणि नाशिक ह्या जिल्ह्यांतील उमेदवार घुळ्यास जातील. बेळगांव (कन्नड), विजापूर, धारवाड व कानडा ह्या जिल्ह्यांतील उमेदवारांचे शिक्षण देविहोमूर येथे होईल. ठाणे, कुडावा, मुंबई उपनगर व रत्नागिरी जिल्ह्यांतील उमेदवारांची व्यवस्था बोडी येथे होईल. व भडोच हे केंद्र अहमदाबाद, खेडा, भडोच, पंचमहाल येथील उमेदवारांसाठी असून राजापूर येथील केंद्रांत सुरत राजापूर शेतकी शाळेचे दुसरे वर्षे पुरे झालेले उमेदवार दाखल केले जातील.

उमेदवारांचे वय १८ ते ३५ असले पाहिजे. सेवाधर्माने खेडेगांवांसाठी काम करण्याची त्यांची तयारी पाहिजे व शरीराने ते कणसर पाहिजेत. खेडेगांवांत रहाणाऱ्या व शेतकऱ्यांच्यापैकी उमेदवारांस प्राधान्य मिळेल. स्थानिक भाषेची शेवटची परीक्षा, शेतकीची व्हरनेक्युलर परीक्षा अथवा इंग्रजी पांचवी इनके तरी उमेदवारांचे शिक्षण झालेले असावे. अभ्यासक्रमाच्या वर्षाच्या मुदतीत उमेदवारांस जेवणाच्या व इतर वैयक्तिक खर्चासाठी दरमहा २० रुपये मिळतात. रहाण्याची सोय फुकट केली जाते. शिक्षणक्रम पुरा झाल्यावर सरकारची किमान पांच वर्षे नोकरी करण्याची जबाबदारी उमेदवारांवर आहे. वर्गात दाखल होऊ इच्छिणाऱ्यांनी आपआपल्या जिल्ह्यांच्या अधिकार्यांकडून अधिक माहिती मागवावी.

गिलिगन कॅटल ब्रिडिंग फार्म पिंपळे (लि. आ. म.)

गेल्या फेब्रुवारी महिन्यांत गिलिगन कॅटल ब्रिडिंग फार्म, पिंपळे येथे पूर्वस्वानदेश जिल्ह्यांतील व परजिल्ह्यांतील २६९ शेतकरी जाऊन त्यांनी फार्म पाहून शेती, जनावरे, पोल्ट्री, डेअरी, कॅटल, याविषयी माहिती घेतली. तसेच इतर सभ्य गृहस्थ, जळगांव येथील कन्याशाळेचा शिक्षक वर्ग, विद्यार्थिनी व घुठे येथील गव्हर्नमेंट पोल्ट्री फार्मचे विद्यार्थी फार्म पाहून गेले.

प्रोफेसर व्ही. जी. काळे, एम्. ए., प्रोव्हिडेंशियल रुरल डेव्हलपमेंट बोर्ड मॅबर पुणे, श्री. एम्. एम्. धारेलान, बी. ए., एलएल.बी., अदव्होकेट, मुंबई यांनीही भेटी दिल्या.

फार्मास तेथील निरनिराळ्या अॅक्टिव्हिटीजकरिता १४१० रु. फेब्रुवारी महिन्यांत खर्च आला.

ब्रिटिश पोस्ट ऑफिसाच्या कार्याचा व्याप

ब्रिटिश पोस्ट ऑफिस दररोज सव्वादोन कोटि तिकिटे विकते. वर्षाकाठी सहाशे कोटि पत्रे जमा करून ती वाटते. पोस्ट ऑफिसच्या सेव्हिंग बँकेत दीड कोटींच्यावर नागरिकांची सती आहेत आणि त्यांत १,२०० कोटि रुपये शिल्लक आहेत.

स्फुट विचार

बॉल्शोव्हिकांचा बागुलबोवा

जर्मन नात्सींनी युरोपच्या संरक्षणाचा मक्का स्वतःकडे घेतला असून त्यांच्या प्रचारांत आपण युरोपांतील लहानमोठ्या राष्ट्रांचा रशियन बॉल्शोव्हिकांच्या धाडीपासून बचाव करित आहो असा त्यांनी बहाणा चालवला आहे. हिटलरनें नुकतेच एक भाषण जर्मन जनतेस उद्देशून केलें, त्यांत हीच भूमिका स्वीकारण्यांत आली होती. बॉल्शोव्हिकांनीं पूर्वेकडील आघाडीवर अतुल पराक्रम करून जर्मन सैन्यांस जेरीस आणलें आहे ह्यावरून युरोपच्या स्वातंत्र्याचा बळी घेण्यासाठी त्यांनीं केवढी प्रचंड तयारी केली होती ह्याची खात्री पटते असें म्हणून नात्सी पक्ष दहा वर्षांमार्गे जर्मनींत जन्मास आला नसतां तर आज युरोपाचें स्वातंत्र्य व संस्कृति ह्यांचा नायनाट झाला असतां अशा अर्थाचें जर्मन लुटारूपणाचें समर्थन त्यानें केलें. स्वतःस आलेल्या अपयशाची सारवासारव करून निराश बनलेल्या जर्मन जनतेच्या मनांत हुरूप उत्पन्न करण्याचा हिटलरचा हा प्रयत्न आहे हें उघड आहे. रशियांत मित्रराष्ट्र ह्यांचे संबंधानें गैरसमज पसरवण्याची आणि त्यांचेमध्ये वितुष्ट निर्माण करण्याची ही सर्व खटपट आहे. तिचे योगानें जर्मन जनतेची दिशाभूल करणें काहीं काळपर्यंत नात्सीस शक्य झालें तरी युरोपांतली लहानमोठी राष्ट्रे त्यांच्या कांगाव्यानें फसणार नाहीत.

युद्धपरिस्थिति आणि सहकारी स्टोअर्स

नित्याच्या जीवनास आवश्यक असलेले साधपदार्थ निश्चयानें स्वस्त मिळावे म्हणून जाणत्या लोकांनी युद्धपरिस्थितीत सहकारी संघटनेचा आश्रय घरून स्टोअर्स स्थापावे हें स्वाभाविक आहे. ही प्रवृत्ति सर्व प्रांतांत आढळते पण मद्रासमध्ये सहकारी स्टोअर्सची घटना अगोदरच लोकांच्या सामान्य परिचयाची असल्यानें तेथें स्टोअर्सची वाढ जोरानें झाली आहे. युद्धापूर्वी मद्रास प्रांतांत एकूण ८५ सहकारी स्टोअर्स होते आणि त्यांची वार्षिक विक्री सुमारे २५ लक्ष रुपयांची होती. १९४१ च्या जून अखेरचे हे आकडे अनुक्रमेकरून ३०.० व ६२ लक्ष असे झाले आहेत. गेल्या वर्षी ह्या आकड्यांत आणखी झपाट्यानें वाढ झालेली आहे. निकडीची गरज भागविण्यासाठी करण्यांत आलेली तात्पुरती व्यवस्था, असेच ह्या वाढीचें स्वरूप आहे हें येथें लक्षांत ठेवले पाहिजे. मद्रासच्या ट्रिप्लिकेन स्टोअरच्या त्या शहरांत ३१ शाखा आहेत आणि लोकांच्या त्याशिवाय मागणीस अनुसरून ६० नवीन डेपो चालू करण्यांत आले. शत्रूच्या हल्ल्यांची भीति मध्यंतरी मद्रास येथें उत्पन्न झाली होती तेव्हां त्या शहरांत साधपदार्थाची सवलत व पुरवठा ही अगत्याची होऊन त्यासंबंधांत व्यवस्था करण्यास प्रांतिक सरकारनें ट्रिप्लिकेन स्टोअरला उत्तेजन व द्रव्यसहाय्य दिलें आहे. ह्या स्टोअर्सच्या व्यवहारांचा फायदा त्यांच्या सात हजार सभासदांस मिळतो, तो आतां इतरांस म्हणजे सभासद नसलेल्या लोकांसहि मिळत आहे. युद्धकाळांतली ही विशिष्ट घटना किती प्रमाणांत दृढमूल होते हें सांगतां येत नाही. आजच्या अग्रलेखांत आम्ही म्हटल्याप्रमाणें संदेशांवांतील उत्पादकांच्या सहकारी सोसायट्या व शहरांतील सहकारी स्टोअर्स यांची सांगड घालण्याचा प्रश्न अद्याप समाधानकारक रीतीनें सुटायलाचो आहे.

सहकारी संस्थांचा नोकर वर्ग

सर्व सार्वजनिक संस्थांत जेथें जेथें अनेक नोकर स्थिर कामावर असतात तेथें ह्या लोकांच्या लायकीच्या मर्यादा, पगार, बढती, प्राव्हिडंट फंड, रजा इत्यादि बाबतींत नियमबद्धता असणे आवश्यक होतें. नोकरांस आपल्या जागांची शाश्वती वाटावी आणि स्वतःच्या कुटुंबाची तरतूद करतां यावी अशी व्यवस्था असली म्हणजे तें संस्था व नोकर ह्या दोहोंसहि हितावह व सोयीचें असतें. सहकारी संस्थांत ह्या प्रकारची सर्वांगीण योजना अंमलांत येण्यासंबंधांत कित्येक वर्षे चर्चा चालू आहे. कित्येक सहकारी बँकांत असली व्यवस्था अगोदरच चालू आहे. तथापि अशा संस्थांची संख्या अल्प असून सहकारी सात्यानें नियम करून ठराविक पद्धतीनें ते स्वीकारण्याची सार्वत्रिक सक्ती करावी किंवा काय असा प्रश्न उपस्थित झाला. मुंबई येथें दोन वर्षांमार्गे असिल-भारतीय दोन संघांच्या संयुक्त समितीची सभा भरली होती तेव्हां ह्या विषयाची सांगोपांग चर्चा झाली. आपल्या नोकरवर्गाचें आर्थिक हित व कार्यक्षमता ह्यांची काळजी घेणें सहकारी संस्थांचें कर्तव्य आहे, तें त्यांनीं सटळ हातांनीं पार पाडलें पाहिजे ह्या संबंधांत मतभेद नव्हता. परंतु ह्या कामी सहकारी सात्यानें केलेल्या नियमांची सक्ती असूं नये असें बहुमत पडलें. मद्रासच्या सहकारी समितीनें अशी सूचना केली होती कीं नोकरवर्गासंबंधांच्या व्यवस्थेस नियमांचें स्वरूप देण्यांत यावें आणि हे पोटनियम सर्व मोठ्या संस्थांवर सक्तीनें लादण्यांत यावे. तथापि, त्या प्रांताच्या रजिस्ट्रारनीं विशिष्ट पोट नियम तयार करून ते संस्थांनीं स्वीकारावे अशी शिफारस केली आहे. त्या नियमांच्या योग्यायोग्यतेची छाननी करून ते सहकारी संस्थांनीं स्वीकारण्यास हरकत नाही. संस्थांच्या सांपत्तिक स्थितीशीं ते जुळते असलें पाहिजेत हें उघड आहे.

कच्च्या फिल्मची काटकसर

कच्च्या फिल्ममध्ये बचत करण्याचे हेतूनें ब्रिटिश सरकारनें एक नवीन हुकूम काढला आहे. त्या अन्वये मेट ब्रिटनमध्ये १९४२ सालीं जेवढी फिल्म खर्ची पडली, त्याच्या तीन चतुर्थांशाइतकीच फिल्म १९४३ मध्ये वापरतां येईल. ह्या योजनेमुळे तयार होणाऱ्या चित्रपटांची संख्या कमी होण्याचें कारण नाही; प्रत्येक चित्रपटाच्या प्रती मात्र पूर्वीपेक्षा कमी काढाव्या लागतील. प्रत्येक चित्रपटाची प्रत्येक प्रत सध्यापेक्षा अधिक दिवस दाखवावी लागेल, एवढाच त्याचा परिणाम होईल. सिनेमा प्रेक्षकांची चित्रपटांचे अभावी कुचंबणा होणार नाही. ज्यास्त प्रती प्रत्येकी थोडे दिवस दाखविण्यापेवजी कमी प्रतीकडूनच तेवढें काम करून घेण्यांत येईल, असा त्याचा अर्थ आहे. १९४२ चे आरंभी ब्रिटिश सरकारनें तेथील फिल्म कंपन्यांना कच्ची फिल्म कमी वापरण्याविषयी विनंति केली होती; आतां त्यासंबंधांत सरकारी हुकूमच निघालेला आहे. हिंदी कंपन्यांवरहि फिल्मची काटकसर करण्याची सक्ती करण्यांत आलेली असून कोणत्याहि हिंदी फिल्मची लांबी ११ हजार फुटांपेक्षा ज्यास्त भरतां कामा नये असें हिंदुस्थान सरकारनें ठरविलें असल्याचें वाचकांस स्मरत असेलच. विशेषतः दक्षिण हिंदुस्थानांत तयार होणाऱ्या चित्रपटांची लांबी फारच जास्त, कवी कवी १५६ हजार फुटांहूनहि अधिक असे. १९४१ सालीं दाखविण्यांत आलेल्या ४२ हिंदी

चित्रपटांच्या टांकीची सगळी १२३ हजार फुटांपेक्षा थोडी अधिक मगरी. हिंदी चित्रपट कंपन्यांना ११ हजार फुटांची मर्यादा संभाळूनहि चित्रपट काढण्यास पुणेला कच्ची फिल्म मिळणे अवघड पट्टे टागले आहे.

कापूस व्यापारी, गिरणीवाले व शेतकरी

मुंबईच्या कापूस बाजारांत, समाजहितास विघातक अशा रीतीने व्यापाऱ्यांनी सट्टेबाजी चालवली असल्याचा आरोप सर जेरेमी रेस्मन ह्यांनी केण्यासून ह्या विषयाबाबत वृत्तपत्रांत अभिप्राय व्यक्त झाले आहेत, त्यावरून असे दिसून येते की कापड व सूत ह्यांच्या किंमती मढकल्यामुळे गिरणीवाल्यांस झालेल्या भलत्या नफ्याविषयी व्यापाऱ्यांचा कटाक्ष असून मागणी-पुरवठ्याच्या परिस्थितीच्या दृष्टीने कापसाची चढलेली किंमत यथायोग्य आहे आणि तिचा फायदा शेतकरी वर्गास मिळणे उचित आहे असे त्यांचे म्हणणे आहे. सुताची व कापडाची किंमत भरमसाट वाढली तरी कापसाचा भाव त्या मानाने चढू नये आणि कापूस पिकविणाऱ्या शेतकऱ्यास त्याच्या पिकास येणाऱ्या वाढत्या मागणीच्या प्रमाणांत, अधिक पैसा कां मिळू नये, असा त्यांचा सवाल आहे. आपणांस होणाऱ्या नफ्याचा फार मोठा भाग करांच्या मार्गाने सरकारी तिजोरीत जातो आणि कापसाचे भाव त्यागशी वर गेल्यास सूत व कापड यांच्या किंमती अधिक चढतील, आणि गोरगरीब जनतेची कुचंबणा होईल असे त्यावर गिरणीवाल्यांचे म्हणणे आहे. कापसाचे सट्टे करणारांची शेतकरी वर्गाविषयीची सहानुभूति नसती दिसाऊ आहे असे म्हणण्यापर्यंत कांहीं ट्रेसकांची मजल गेली आहे. मागणी-पुरवठ्याच्या दृष्टीने शेतकऱ्यांस कपाशीची किंमत अधिक आली तर ते इष्टच आहे. महर्गतेचा फायदा इतर उत्पादकांप्रमाणे कपास पिकवणारांस कां मिळू नये ? पण सट्टे बाजारांत कापसाच्या किंमती संधीमागे शंभर रुपयांनी एका पंधरावाच्यांत झाली वर होतात आणि त्याबाबतीत सरकारच्या फडणविसांस गंभीर इषारा द्यावा लागतो ही घटना स्वाभाविकच समजावयाची काय ?

पंजाब सरकारचे कर्ज

पंजाब प्रांताच्या सरकारास ३७ कोटी रुपयांचे कर्ज आहे, पण त्याने उपयुक्त व फायदेशीर कामांत गुंतवलेले भांडवल ४५ कोटी रुपये आहे.

चेक्सची देवघेव

बॉंबे बँकर्स क्लिअरिंग हाउसमध्ये १८ मार्चअखेर संपलेल्या आठवड्यांत २८ कोटी, ३७ लक्ष रुपये किंमतीच्या १,२०,०८२ चेक्सची देवघेव झाली.

जर्मन विमानांचे उत्पादन

गेल्या वर्षांत जर्मनीतील विमानांचे उत्पादन घटले असून मासिक ३ हजारवरून ते २ हजारवर आले आहे असे स्ट्रॅकहोमहून न्यूयॉर्कला एका इंजिनियरने पाठविलेल्या संदेशांत म्हटले आहे.

जनन आणि मृत्यू

इंग्लंड आणि वेल्समध्ये १९४२ साली जेवढे जन्म झाले तेवढे गेल्या दहा वर्षांत कोणत्याच वर्षी झाले नव्हते. मृत्यूंचे प्रमाण, हवाई हल्ल्यांतील मृत्यू घडूनहि आतांपर्यंतच्या कोणत्याहि वर्षांपेक्षा फक्त एक वर्ष वगळून कमीच आहे.

प्रॉव्हिन्सिअल को-ऑपरेटिव्ह इन्स्टिट्यूट, मुंबई

प्रॉ.को. इन्स्टिट्यूटच्या विधाने मुंबईतील कॅम्पर्स सोसायट्या व बाईंग क्लब यांची एक सभा मुंबई येथे ता. २० मार्च १९४३ रोजी दिवाण बहादूर काजी यांच्या अध्यक्षतेखाली भरली होती. त्यास सुमारे ४० प्रतिनिधी हजर होते.

अध्यक्षांनी आपल्या प्रास्ताविक भाषणांत सांगितले की, मुंबई शिक्षण कमिटीच्या विधाने सर्व कॅम्पर्स सोसायट्यांची एक परिषद भरविण्याचे ठरले होते, त्यामध्ये मुख्यतः सध्याच्या सरकारी अन्न नियंत्रण योजनेमध्ये वरील सहकारी संस्थांना कोणते स्थान देण्यांत यावे याबद्दल चर्चा करणे हाच मुख्य विषय होता. परंतु मागाहून जे सरकारी सुलासे प्रसिद्ध झाले त्यांत कॅम्पर्स सहकारी सोसायट्यांना अन्न नियंत्रण योजनेमध्ये इतर दुकानांप्रमाणे परवाने देणेचे ठरविण्यांत आले असल्याचे प्रसिद्ध झाल्याने वरील परिषदेची आवश्यकता उरली नाही. तरी पण सदर सोसायट्यांची एक सभा भरवून तीमध्ये ह्यांच्या कार्याचा आढावा घ्यावा व इतर कांहीं अडचणी असल्यास त्या समजून घ्याव्या ह्या हेतूने ही सभा भरविण्याचे ठरले. यानंतर सामान्य चर्चा झाल्यावर कांहीं गोष्टींचा सुलासा करण्यांत आला. तीमध्ये मुख्यतः वरील सोसायट्यांना ५०० सभासदांपर्यंत धान्यपुरवठा करणेबाबत जे नियंत्रण आहे ते लागू असणार किंवा कसे हा प्रश्न होता. त्यावर आसिस्टंट रजिस्ट्रारनी नियंत्रण सदर सोसायट्यांना बंधनकारक नसून प्रत्येक सोसायटीने आपणांस किती लोकांना व्यवस्थितपणे पुरवठा करता येईल ह्याचा निर्बंध आपणच ठरविणे जास्त श्रेयस्कर होईल असे सांगितले. अध्यक्षांनी दुसऱ्या अशाच प्रश्नास उत्तर देतांना सांगितले की नियंत्रणाखेरीजच्या इतर धान्यांचे बाबतीत सहकारी सोसायट्यांना इतर दुकानांपेक्षा कमी अगर जास्त सवलती मिळणार नाहीत. सोसायटीच्या प्रतिनिधींनी मुख्य अशी तक्रार मांडली की नियंत्रण नक्की कधीपासून अमलांत येणार त्याची तारीख अद्याप ठरली नाही. पण ती ठरपर्यंतच्या काळांत सोसायट्यांना नेहमीप्रमाणे धान्य विकत घेण्यास जे परवाने लागतात ते देण्याचेही सरकारने बंद केले असल्याने त्यांची अत्यंत कुचंबणा होत आहे, तरी ह्या सभेने ह्याबाबत सरकारकडे परवाने देणेचे बंद करून सभासदांची गैरसोय हाऊं नये अशी विनंती करावी. यावर असिस्टंट रजिस्ट्रारनी सदर नियंत्रण सोसायट्यांना बंधनकारक नसून प्रत्येक सोसायटीने असा सुलासा केला की कांहीं सभासद दोन दोन तीन तीन ठिकाणांहून धान्य घेत असतात, त्याला अऱ्या घालत येत नाही. शिवाय त्यांच्या पहाण्यांत असेहि आढळले की कांहीं सोसायट्या धान्य वाटण्याचे कामी अतिशय पक्षपात करतात, त्यामुळे बऱ्याच सभासदांना धान्य मिळू शकत नाही. याकरिता परवाने देणे सरकारला योग्य वाटत नाही. यानंतर सोसायट्यांनी आपणांस लागणारा सर्व माळ प्रॉ. को. मार्केटिंग सोसायटीकडे इडेंट पाठवून घेत जावा, कारण सदर सोसायटी घाऊक माळ पुरविणारी संस्था म्हणून गणली गेली आहे. यामुळे सोसायट्यांचे काम सुलभ होईल.

यानंतर सोसायट्यांनी किती सभासदांना व विनसभासदांना माळ पुरवावा, नियंत्रणाखाली वस्तूंचे हिशेब मुटमुटीतपणे कसे ठेवता येतील, सोसायट्यांच्या आर्थिक गरजा, नियंत्रणाव्यतिरिक्त इतर जिनांची एकत्र खरेदी करणे, घाऊक विक्री करणारी (होल्सेल सोसायटी) वगैरे बाबींची चर्चा करणेकरिता १२ सभासदांची एक पोट कमिटी निवडली व सभेचे काम समाप्त झाले.

नाशिक जिल्हा

समासदाकडील थकवाकी कमी होऊन त्यांच्या-
कडील कर्जाचा बोजा हलका करण्यासाठी
मंजूर झालेली योजना

१. योजनेतील महत्त्वाचे मुद्दे:—

- (अ) नाशिक बँकेच्या क्षेत्रातील, चालू असलेल्या अगर रद्द झालेल्या शेतकी पतपेढ्यांपुरतीच ही योजना अंमलांत येईल.
- (ब) लवाद हुकुमनाम्यांतील अगर लिक्विडेटरच्या हुकुमां-
तील रकमेवर व्याज न आकारता, ते घेतलेल्या मुदलापैकी जी
बाकी देणे निघत असेल त्या रकमेवर आकारण्यांत येईल.
- (क) व्याजाचा जो दर सोसायटीच्या पोटनियमांत नमूद
केलेला असेल त्या दरानेच व्याज आकारण्यांत येईल.
- (ड) दंडाचे व्याज आकारण्यांत येणार नाही.
- (इ) ज्याअर्थी, या योजनेमध्ये (१) तडजोडीनंतर पुढील
व्याज आकारणी बंद व्हावयाची आहे; (२) सोइस्कर उरा-
विक हत्ते थावव्याचे आहेत; व (३) शेवटच्या हप्त्यांत, निय-
मितपणे फेड करणाऱ्यास, उराविक दराने सूट थावव्याची
आहे, त्याअर्थी, दामदुपटीबद्दलची नेहमीची बंधने पाळण्यांत
येणार नाहीत.
- (स) या योजनेतील सवलती देताना तगाई कर्ज व साधे
कर्ज यांत भेदभाव केला जाणार नाही.

**२. ज्यांना हप्ते नको आहेत त्यांच्यासाठी
मंजूर झालेल्या अटी**

- (अ) जे कर्जदार व्याजाची सर्व रकम फेडू शकत नाहीत
परंतु एकंदर येणे व्याजाच्या २५ टक्के इतकी रकम निदान
दीड (१॥) वर्षांच्या मुदतीचे व्याज, यापैकी जी रकम कमी
असेल ती, फेडतील त्यांना व्याजांत १० टक्के सूट मिळेल.
- (२) जे कर्जदार आपणाकडील सर्व व्याज फेडतील त्यांस
व्याजांत ३० टक्के सूट मिळेल, मात्र हे येणे व्याज त्यांच्या-
कडील असलेल्या मुद्दलाबाकी वरील तीन वर्षांच्या व्याजाच्या
रकमेपेक्षा कमी असता कामा नये.
- (क) आपणाकडील व्याज मुद्दलासह सर्व बाकी फेडणाऱ्या
कर्जदारास येणे असलेल्या व्याजांत ५० टक्के सूट मिळेल.
- (ड) कर्जदाराच्या बाबतीत वर दिलेल्या प्रमाणापेक्षा अधिक
प्रमाणांत सूट देणे जरूरीचे अथवा योग्य वाटत असेल तर सदरहू
कर्जदारांची प्रकरणे मे. असिस्टंट रजिस्ट्रार साहेब यांच्या असे-
रण्या मंजुरीकरिता पाठविण्यांत येतील.
- (इ) चालू सोसायटीत कर्जफेड करणाऱ्या बाकीदारास,
वेळोवेळी ज्या अटी ठरतील त्या अटीवर, नवीन कर्जे देण्यांत
येतील.
- (फ) ज्या कर्जदाराच्या बाबतीत बिगरव्याजी उराविक हत्ते
मंजूर केलेले असतील त्यांच्याखेरीज इतर कर्जदारांच्या बाबतीत
उरलेल्या मुद्दल रकमेवर सोसायटीच्या पोट-नियमांत नमूद
केलेल्या व्याजाच्या दराने, रकम फिटेपर्यंत व्याज आकारण्यांत
येईल.
- (जी) वरील कलमांत सांगितलेली व्याजांतील सूट ही फक्त
यकलेल्या व्याजापुरती मर्यादित राहिल. नवीन दिलेल्या कर्जाच्या
बाबतीत व्याजांत सूट या योजनेसाठी मिळणार नाही.

**महाबळेश्वर फळ व भाजीपाला करणाऱ्या लोकांची
मार्केटिंग सोसायटी, लि:**

महाबळेश्वर येथील फळ व भाजीपाला करणाऱ्या लोकांच्या
मार्केटिंग सोसायटीची पहिली साधारण सभा तेथील म्युनिसिपल
हॉलमध्ये मे० सुपरिन्टेण्डंटसाहेब खरेदीविक्री संघाचे प्रेसिडेंट मे०
एम्. एम्. भरूचा साहेब यांचे अध्यक्षतेखाली ता.२०-२-४३ शनि-
वार रोजी दुपारी दोन वाजता भरली होती. सभेस पेढ्याचे महाल-
कारी, संघाचे चेअरमन मे. देशपांडे साहेब, सहकारी स्वात्यातफे
सातारा जिल्हाचे को-ऑपरेटिव्ह सोसायट्यांचे ऑडिटर व इन्-
चार्ज डिस्ट्रिक्ट को-आपरेटिव्ह ऑफिसर मे. एम्. व्ही. पंडित
साहेब हे हजर होते. याशिवाय सोसायटीचे रजिस्ट्रेशन प्रपोझल
व सहा करणारे मॅम्बर्स व इतर बागायतदार मिळून ४०-४५ लोक
हजर होते.

अध्यक्ष स्थानापन्न झाल्यावर मे. रजिस्ट्रारसाहेबांकडून रजि-
स्ट्र होऊन आलेले सोसायटीचे नांव व पोट नियम जमलेल्या
लोकांना मे० पंडित साहेब यांनी भराठीमध्ये समजावून सांगितले
त्यानंतर ते रीतसर मंजूर करण्यांत आले. पुढे पंचकमिटीची नेम-
णूक, सेक्रेटरीची नेमणूक वगैरे कामे झाल्यानंतर ताजमहाळ
हॉटेल व एच. क्लब यांना पुरवावयाच्या स्ट्रॉबेरीचे दर मंजूर कर-
ण्यांत आले. शेवटी सातारा जिल्हा रूरल डेव्हलपमेंट बोर्डाचे,
मे० रजिस्ट्रारसाहेब यांचे व सभेचे अध्यक्ष मे. सुपरिन्टेण्डंट-
साहेब व लोकांचे आभार मानून सभा बरखास्त झाली.

मुंबई सरकारचे अॅडव्हायसर मे. एच्. एफ. नाइटसाहेब
यांच्या सूचनेवरून सातारा जिल्हा रूरल डेव्हलपमेंट बोर्ड व सह-
कारी सातें यांचेकडून ही सोसायटी स्थापन करण्यास प्रथम
चालना मिळाली. लगेच प्रयोगादाखल प्राथमिक मद्दत म्हणून
जिल्हा रूरल डेव्हलपमेंट बोर्डाकडून २०० रु. ग्रँट खरेदीविक्री
संघास गतवर्षी मिळाली. येवढ्या प्रोत्साहनावरून संघाने काम
सुरू करून २७०० रुपयांच्या वर किंमतीच्या स्ट्रॉबेरीज व
भाजीपाला मुंबई, बेळगांव, पुणे वगैरे ठिकाणी खरेदीदारांना कसो-
शीने पुरविला. आता "महाबळेश्वर येथील फळ व भाजीपाला
करणाऱ्या लोकांची मार्केटिंग सोसायटी." या नावाने
सोसायटी रजिस्ट्र होऊन तिच्यामध्ये संघाचे रूपांतर झाले
आहे व यापुढे या नवीन नावानेच कामकाज केले जाईल.
केवळ महाबळेश्वर येथे होणाऱ्या स्ट्रॉबेरीजसारखी फळ मोठ-
मोठ्या गांवी विकण्याची, सोय माणसे किंवा स्टाल्स ठेवून या
संस्थेतफे होणार असल्यामुळे बागायतदारांना किंवायतशीर
अशी किंमत मिळवून देऊन खरेदीदारांना सुद्धा योग्य किंमतीत
माळ मिळणार आहे.

"अधिक धान्य पिकवा" मोहीम

अधिक धान्य पिकविण्याची मोहीम गेल्या वर्षी सुरू करण्यांत
आली, ती त्या वेळेपेक्षाहि अधिक जोगने ह्या वर्षी चालू ठेवण्यांत
येईल. महाराष्ट्रातील कित्येक जिल्हे अद्याप धान्याचे बाबतीत
स्वयंपूर्ण नाहीत. प्रत्येक शहरांत व खेड्यांत सभा भरवून ह्या
मोहिमेस प्रारंभ केला जाईल.

'अर्थ' ग्रन्थमाला.

- १ बँका आणि त्यांचे व्यवहार
- २ हिंदुस्थानची रिझर्व्ह बँक
- ३ व्यापारी उलाढाली
- ४ सहकार

श्रीराम सिल्क मिल्स लि., बंगलोर

[कंपनीने १९४१ अखेर ६ टक्के डिव्हिडंड वांटला आहे.]

युद्धसाहित्यपुरवठा-खात्याची पॅरेशूटकरिता
लागणाऱ्यारेशमी कापडाची ऑर्डर पुरी करण्यासाठी लागणाऱ्या
भांडवलाकरिता तूर्त एकूण रु. १ लक्षाच्या रकमेपर्यंत

ठेवी घेणे आहेत

व्याजाचा दर ४॥ ते ६ टक्के. ठेव किमान
रु. ५०० ची असावी. ठेवीवरील व्याज
दर सहा महिन्यांनी दिले जाते.श्रीराम सिल्क मिल्स लि.,
श्रीरामबाग,
बसपनगुडी, बंगलोर.नारायण गोविंद नाईक,
(माजी अध्यक्ष, म्हेस्टर बँकर ऑफ
कॉमर्स) मॅनेजिंग डायरेक्टरआमच्या कारखान्यातील माल मुंबईस बॉम्बे स्वदेशी को-ऑपरे-
टिव्ह स्टोअर्समध्ये व पुण्यास लक्ष्मी रोडवरील रे म्युझियमच्या
व्यापार-संबंधन-गृहांत पहा.

राहाणेची व भोजनाची उत्तम सोय

पूना गेस्ट हाऊस

फोन नं. ७७९ गणपति चौक,

व्यवस्थापक

DECCAN BOOK STALL

Booksellers, Publishers & Subscription Agents

Fergusson College Road, Poona No. 4

- (1) We stock and supply Educational books, General books & Library books.
- (2) We supply Government of Bombay and Government of India publications.
- (3) We receive Subscriptions to Indian and Foreign periodicals.
- (4) We procure any book published anywhere and supply it at publisher's price.

विमेदार नि हवाई हल्ला

शत्रु राष्ट्राकडून हवाई हल्ला अगर तत्सम उपद्रव घापामून विन-
लढाऊ नागरिकांच्या जीविताला येणाऱ्या धोक्याचा समावेश विमा
पॉलिसीच्या अर्थात होतो काय व त्यासाठी जादा प्रिमियम भरावा
लागेल काय ! असा प्रश्न साहजिकच नागरिकांमध्ये चर्चिला
जात आहे.

ट्रस्ट ऑफ इंडिया

विमा कंपनीच्या

विमा पॉलिसीमध्ये हवाई हल्ल्यामुळे जीविताला
होणाऱ्या अपायाचा अंतर्भाव होतो त्याकरिता
जादा प्रिमियम नाही.

तरी विलंब न लावता—

तुमचा नि तुमच्या आत्तेष्टांचा विमा

ट्रस्ट ऑफ इंडिया

विमा कंपनीतच उतरा.

अध्यक्ष:—श्रीमंत सरदार जगन्नाथ महाराज पंडित
माहितीपत्रकें विनामूल्य पाठवूंट्रस्ट ऑफ इंडिया विमा कं. लि. } वि. ह. देशमुख, बी. ९.
लक्ष्मी रोड, पुणे २ } जनरल मॅनेजरमधुमेहावरील
औषधतीन आठवड्यांचे
औषधास फक्त रु. ७

— मागविण्याचा पत्ता —

मॅनेजिंग डायरेक्टर, रुरल प्रॉडक्ट्स
कंपनी लिमिटेड.

१२३ ए, सदाशिव, पुणे २.

वक्तशरि आणि मनपसंत काम
करून देणारे

मोहन वॉच कंपनी

रेग्युलेशन मोफत

कॉमनवेलथ बिल्डिंगसमोर लक्ष्मी रोड, पुणे १.

हे पत्र पुणे, पेठ मांबुडां घ. नं. ११५११ आयंमूषण छापखान्यांत रा. सिद्धल हरि बर्वे, यांनी छापिले व
रा. श्रीपाद रामन काळे, बी. ९, यांनी 'दुर्गाधवास,' मांबुडां, घ. नं. १२४११, पुणे शहर, येथे प्रसिद्ध केले.